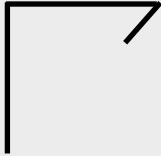
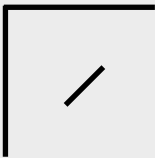

ראש תור שיטה א':

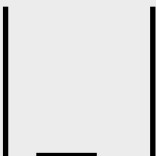
ראש תור שיטה ב':

טפח שוחק ומעמידו וכו':

עושה לו פס ארבעה וכו':

היום נלמד בעזרת ה':

סוכה דף ז

(בדף הקודם)

למדנו שלדעת חכמים צריך שתי דפנות כהילכתן, והדופן השלישית די שתהיה טפח. הגמרא מבררת היכן צריך להעמיד את הדופן טפח:

כנגד היוצא: במקום שאחת משתי הדפנות מסתיימת (ראה ציור ברש"י דף ו:).

ראש תור: שיעמיד את הדופן טפח הנ"ל באלכסון, לפי שהוא נראה נוטה לשתי הדפנות, וזה נראה כארבע דפנות.

עושה לו טפח שוחק וכו': כלומר שעושה דופן טפח בשיעור של ארבע אצבעות שאינם נוגעות זו בזו, שזה טפח ומשהו, ומעמיד את הטפח במרחק של פחות מג' טפחים סמוך לאחת הדפנות, וכיון שפחות מג' טפחים זהו 'לבוד', א"כ נמצא שיש כאן מחיצה של ד' טפחים (= טפח ומשהו הדופן השלישית, ועוד קצת פחות מג' טפחים אויר שבינו לאחת הדפנות, וה'לבוד' מחשיב את האויר כסתום, הרי שיש כאן מחיצה של ד' טפחים. שיעור סוכה הוא 7 טפחים, נמצא שרוב הדופן עשוי, ודי בזה להכשיר את הסוכה).

אמר רב יהודה, סוכה העשויה כמבוי וכו': כמבוי

הפתוח משני צדדיו, דהיינו שיש לה רק שתי דפנות זו מול זו, ואת הטפח מעמיד בסמוך לאחת מהדפנות, כשרה, לפי שגם בצורה הזו נחשב שהוא העמיד אותו 'כנגד היוצא'.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

ולדעת רבי סימון: עליו לעשות פס (= דופן) של ד' טפחים ומשהו, ומעמידו במרחק של פחות מג' טפחים סמוך לאחת הדפנות, ונמצא שמדין 'לבוד' יש כאן דופן של 7 טפחים כשיעור סוכה קטנה (= 4 טפחים ומשהו דופן, ועוד אויר של קצת פחות מ 3 טפחים). (הציור בעמ' הקודם).

קושיא: מדוע לעיל אמרנו שדי שיעשה את הדופן השלישית בשיעור של 'טפח שוחק' (= טפח ומשהו), וכאן אתה מצריך לעשות דופן של ארבעה טפחים ומשהו? תירוץ: שם מדובר שהוא עשה שתי דפנות כהילכתן העומדות סמוכות זו לזו, אבל כאן מדובר שהדפנות עומדות זו מול זו והסוכה פתוחה משני צידיה, ולכן צריך פס ארבעה ומשהו.

אמר רבא: מה שאמרנו שלדעת חכמים צריך שתי דפנות כהילכתן והדופן השלישית די שתהיה טפח, זה רק אם יעמיד את הטפח ב'צורת הפתח'. ביאור: במס' עירובין למדנו ש'צורת הפתח' זה קנה מכאן, קנה מכאן, וקנה על גביהן. כאן רבא מתיר את הסוכה רק באופן שיעמיד קנה ברוחב חצי טפח בקצה אחד של הדופן, ועוד קנה ברוחב חצי טפח ממולו, ויניח קנה על גביהם, ובכך אנו רואים כאילו כל הדופן סתום ונמצא שיש כאן שלוש דפנות.

איכא דאמרי: רבא מתיר אף אם הוא עשה 'צורת הפתח'. כלומר שרבא סובר שהוא יכול לעשות או כדברי רבי סימון לעיל, או 'צורת הפתח' עם קנים כל שהם וקנה על גביהם (ולא צריך שהקנים יהיו ברוחב חצי טפח כל אחד). איכא דאמרי: צריך לעשות גם כדברי רבי סימון לעיל וגם 'צורת הפתח'. כלומר שמלבד הטפח שצריך להעמיד בסמוך לאחת מהדפנות כדעת רבי סימון, צריך לעשות לה גם צורת הפתח, דהיינו שיעמיד קנה מול הטפח ויניח קנה על גביהם.

למדנו לעיל - שלדעת חכמים צריך שתי דפנות כהילכתן, והדופן השלישית די שתהיה טפח:

אמר רבא וכן לשבת: בשבת של סוכות אפשר לסמוך על מחיצות הסוכה (= שתיים כהילכתן והשלישית טפח) כדי להחשיב את הסוכה לרשות היחיד (כגון אם בנאה ברשות הרבים סמוך לפתחו כשיש בה שתיים כהילכתן והשלישית טפח, מותר לו להכניס ולהוציא מביתו לסוכה). ואף שבשאר שבתות השנה צריך שלוש מחיצות שלמות כדי שהרשות תהיה נחשבת לרשות היחיד, בשבת של סוכות אומרים 'מיגו' - מתוך שהדופן טפח נחשבת כמחיצה גמורה לעניין סוכה הרי היא נחשבת כמחיצה אף לעניין שבת.

(המשך בדף הבא ↓)

אב"י מקשה: והרי למדנו בברייתא שדופן סוכה דינה כדופן שבת, כגון מחיצה העשויה ע"י קנים שנעוצים בקרקע ואין בין קנה לחבירו ג' טפחים, למרות שכל קנה רחב רק כאצבע וא"כ מרובה הפרוץ על העומד, הרי זו מחיצה כשרה לסוכה ולשבת מדין 'לבד', לפי שאנו רואים כאילו כל האויר שבין קנה לקנה סתום. ובלבד שיהיה זהיר שלא יהיה בין קנה לחבירו ג' טפחים, שאין זה 'לבד'. ויתירה (= חמורה) שבת על סוכה, שלעניין שבת אין היקף המחיצות עושה רשות היחיד אלא כאשר העומד מרובה על הפרוץ, אבל סוכה כשרה אפילו כאשר הפרוץ מרובה על העומד, כגון שיש לה שתי דפנות והשלישית טפח, ויש לה פתחים בשתי הדפנות, וכשתצרף את מקום הפתחים למקום שתי הדפנות הפרוצות נמצא שהפרוץ מרובה על העומד. ע"כ הברייתא.

אב"י מבאר את קושייתו: לכאורה כוונת הברייתא שיתירה (= חמורה) שבת של סוכות יותר מדין סוכה, כלומר שיתכן שהוא ישב בשבת של סוכות בסוכה כשרה, אבל יהיה אסור לו לטלטל בתוכה ולהכניס מתוכה לבית, כיון שאין לה דין רשות היחיד. א"כ מוכח שלא אומרים 'מיגו'!

רבא מתרץ: כוונת הברייתא שיתירה שבת דעלמא (= לא בסוכות) על שבת של סוכות, שבשבת סתם צריך שיהיה עומד מרובה על הפרוץ, אבל בשבת של סוכות הסוכה נחשבת לרשות היחיד אף כשהפרוץ מרובה על העומד, וזה מדין 'מיגו' הנ"ל.

אב"י מקשה: אם כך, שהברייתא תאמר גם שיתירה סוכה בעלמא (= בשאר ימי חג הסוכות ולא בשבת) על סוכה בשבת, שכדי להכשיר סוכה בעלמא צריך לעשות את הדופן השלישית בטפח שזחוק (כדלעיל), אבל סוכה בשבת די לה שהדופן השלישית תהיה לחי משהו. וכפי שאתה בעצמך אמרת - שאם סיכך על גבי מבוי שיש לו לחי משהו, כשר לסוכה, שמתוך שהוא נחשב לדופן לעניין שבת (= שהוא עושה את המבוי לרשות היחיד), כך הוא כשר לסוכה.

רבא מתרץ: את זה הברייתא לא צריכה לומר, שהרי אם אומרים 'מיגו' שדופן של סוכה שהיא קלה נחשב דופן לעניין שבת החמורה, הרי שבוודאי שאומרים 'מיגו' להיפך - שדופן (= לחי) שהיא כשרה לשבת החמורה כשרה לסוכה הקלה.

ואמר רבה סיכך על גבי פסי ביראות: 'פסי ביראות' בור מים עמוק עשרה העומד ברה"ר דינו כרה"י, ואסור לשאוב ממנו מים ולהוציאם לרה"ר בשבת. תקנו חכמים

שאים יעשו בארבע פינותיו ארבע דיומדין - זויות (כצורת האות 'ר' לרוחב) בגובה עשרה טפחים, שבכל זוית יש פס ברוחב אמה לכל צד, כך שיש לכל צד אמה מכאן ואמה מכאן - הואים את החלל שבין הדיומדין כמחיצות. באופן עקרוני אי אפשר לעשות סוכה על גבי הדיומדין הללו, אבל בשבת של חג הסוכות מתוך שהדיומדין נחשבים לדפנות לרשות היחיד לענין שבת, גם לענין סוכה הם נחשבים לדפנות ואם סיכך על גבן כשרה.

וצריכא: יש חידוש בכל אחת משלושת המימרות של רבה. במבוי - יש שתי דפנות שלימות (מה שאין בשתי המימרות האחרות). בפסי ביראות - יש ארבע חלקי דפנות (מה שאין בשתי המימרות האחרות). בשתיים כהלכתן ושלישית אפילו טפח לשבת - לומדים מסוכה הקלה לשבת החמורה (אבל בשתי המימרות האחרות לומדים משבת החמורה לסוכה הקלה).

חמתה מחמת סיכוך ולא מחמת דפנות: כלומר כל החיסרון בשמש המציפה את הסוכה הוא רק כאשר היא מגיעה מכיוון הסכך (שהסכך חסר), אבל אם השמש חוזרת דרך הדפנות - הסוכה כשרה. (וכגון במקרה שהדפנות לא מגיעות עד לסכך והשמש חוזרת דרך הרווח שבינם לסכך).

'וסכות על הארון את הפרוכת': הפרוכת משמשת למחיצה המבדילה בין הקודש לקודש הקודשים בבית המקדש. התורה קוראת לה בלשון סיכוך ('וסכות') ללמד שגם המחיצה צריכה להיות כמו סכך ולעשות צל בסוכה, ולכן אם השמש חוזרת דרך הדפנות עד שהחמה מרובה מהצל הסוכה פסולה. אמנם לדעת רבנן לומדים מלשון 'וסכות' שצריך באמת לעשות את מקצת מהפרוכת כמו גג למעלה (בעין האות 'ו').

אמר אביי רבי וכו' כולו ס"ל סוכה דירת קבע בעינן: כלומר שהסוכה צריכה להיות ראויה לשימוש קבוע ולהיראות כביתו. אמנם כל אחת מהדעות מגדירה אחרת מהי 'דירת קבע'.

רבי: מצריך ד' אמות על ד' אמות, ולא מספיק ראשו רובו ושולחנו.

רבי יאשיה: מצריך צל גמור בסוכה - גם מהדפנות.

רבי יהודה: (המובא במשנתנו) סובר דירת קבע ממש ולכן מכשיר מעל כ' אמה.

רבי שמעון: מצריך ג' דפנות שלמות ורק הרביעית אפילו טפח, וכפי שהובא לעיל טעם הדבר כי הסוכה צריכה לשמש למחסה ולמסתור.

(המשך בדף הבא ↓)

רבן גמליאל: פוסל סוכה שבראש הספינה שעלולה לעוף ברוח, ובראש העגלה כי היא מיטלטלת.

בית שמאי: מצריכים שהסוכה תחזיק לא רק את ראשו ורובו אלא גם את שולחנו, אחרת אינה ראויה לשימוש כדירה.

רבי אליעזר: פוסל סוכה העשויה כמין 'צריף' = משולש, שאין לה גג. וכן 'סמכה לכותל' = שסמך את הסכך לכותל - כמשולש ישר זווית. סוכה כזו שאין לה גג אינה מתאימה ל'דירה' שיש לה קירות וגג.

אחרים: פוסלים סוכה העשויה כשוכך = עגולה, בדומה לדעה הקודמת.

אמר רבי יוחנן סוכה העשויה כבשן: רבי יוחנן חולק על דעת אחרים הנ"ל הסוברים שסוכה עגולה פסולה. אמנם רבי יוחנן מצריך שיהיה בשטח העיגול 'הכשר סוכה', ולכן היקף הרדיוס צריך להכיל מקום ישיבה ל-24 בני אדם.

כמאן כרבי: הגמרא מבררת איך הגיע רבי יוחנן לשיעור זה? הרי לדעה המחמירה ביותר (דעת רבי) שטח הסוכה הוא ד' על ד' אמות. ויש לנו כלל 'כל שיש בהיקפו (= רדיוס) שלושה טפחים - יש ברוחבו (= קוטר) טפח'. ואם כן בשביל להקיף שטח של 4 אמות מספיק רק 12 אמות. שהרי כלל בידינו שאדם יושב בשטח של אמה אחת, נמצא שמספיק 12 בני אדם בלבד?

[את הכלל של 'כל שיש בהיקפו' אנו לומדים מ'ים של שלמה' עיין ברש"י. ויש לציין ששיעור זה אינו מדויק כי ההיקף קצת יותר מכפול שלוש, אלא שלצורך קלות החישוב קבעו חכמים כלל זה].

הני מילי בעיגולא: נכון אמנם שלהיקף קוטר של עיגול מספיק רדיוס של פי שלוש, אבל כאן אנו צריכים להקיף שטח מרובע (ד' על ד') שהוא גדול יותר.